Tečaj XXXV. Lipanj 1911. Broj 6.

Šumarski list.

Organ

hrv.-slav. šumarskoga društva

Izdaje
Hrvatsko-slavonsko
šumarsko društvo.
Uredjuje
ANTE KERN.

Izlazi svaki mjesec

ZAGREB 1911.
Naklada hrv.-slav. šumarskoga društva.

Praktična geodezija (zemljomjerstvo).

Priručnik za mjernike, šumare, gospodare, praktične činovnike i samouke. 16 tisk. ar. sa 315 slika. Napisao inž. F. pl. Kružić, prof. u. m. Zagreb, Zrinjski trg 2/II. Cijena 3 K.

Knjiga će izaći sa ograničenim brojem exemplara u mjesecu lipnju t. g., pa molim za predbrojku.

Sadržaj.

I. Dio. Uvod i razdioba; viša geodezija; niža geodezija; elementi matem. geografije; neke najvažnije geogr. oznake; povjesni temelji geodezije; poljomjerstvo; planovi i karte; mjere i mjerila; crtanje kuta; nonij; elem. teorija opt. stakala; geodet. dalekozor; mikroskop, libela; mjerničke sprave; diopter; kutomjeri; teodolit; mjerenje teodolitom; rektificiranje busola i njezina uporaba; trasiranje, mjerenje duljina (distancija); mapovanje običnim spravama, mapovanje stolom, nova metoda za obodno mapovanje šuma; Pothenotov problem.

Planimetrija: planimetri; dioba površina i promjena medja; kopiranje planova; pantograf; trasiranje krivulja; trasiranje krivulja kutnim zrcalom i prizmom; stacioniranje; poligonometrijske i trigon. radnje; koordinate i koord. diferencije, praktična uporaba koordinata; trasiranje teodolitom; konstrukcija sekcije; koordinatografi; glavno o triangulaciji terena; teodolit poligonalno mapovanje ili mapovanje kotiranjem; kontroliranje mapovanja, izravnivanje izmjere (Ausgleichsrehnung); grafično izravnanje koordinata i poligonalnih potega (Poligonzüge).

Reambuliranje zemljištnih sklopova, posjeda, šuma i t. d obično stolom i teodolitom; detaljno mapovanje šuma. Nekoje ustanove za katastr. izmjeru.

II. dio. Mjerenje visina (geometrički i trigonometrički); metode niveliranja; strojevi za niveliranje; univerzalni strojevi; rektificiranje; niveliranje površina; crtanje profila; uporaba busole za niveliranje polig. potega (Poligonzüge), praktična uporaba; trigonometričko i Stampferovo niveliranje; mjerenje barometrom i aneroidom; praktična uporaba niveliranja.

Tahimetrija; tahim. distancmetriranje i mjerenje visina; tahimetri; crtanje tahim. izmjere; tahigrafi.

Nauka o terenu; konstr. razalice; raznolike konstrukcije na terenu i zemljoradnje; oznaka profila i gradjevnog objekta na zemljištu.

Slikovno predočenje izmjere (Situationszeichnen).

Djelo je pregledano i kao praktično preporučeno po presvijetlom gospodinu kr. dvorskom savjetniku umir. predstojniku gradjevnog odsjeka kr. zem. vlade Jurju Augustinu.

Naručbe prima pisac knjige.

BROJ 6. U ZAGREBU, 1. LIPNJA 1911. GOD. XXXV.

ŠUMARSKI LIST

Pretplata za nečlanove K 12 na godinu — Članovi šumar društva dobivaju list bezplatno. — Članarina iznaša za utemeljitelja K 200. — Za članove podupirajuće K 20. — Za redovite članove I. razreda K 10 i 2 K pristupnine. — Za lugarsko osoblje K 2 i 1 K pristupnine i za »Šum. list« K 4 u ime pretplate. — »Lugarski viestnik« dobivaju članovi lugari badava. Pojedini broj »Šum. lista« stoji 1 K. Članarinu i pretplatu na list prima predsjedništvo društva.

Uvrstbina za oglase: za 1 stranicu 16 K; za pol stranice 9 K; za trećinu stranice 7 K; četvrt stranice 6 K. — Kod višekratnog uvrštenja primjereni popust.

Križevačka imovna općina u slovu i broju.

(Socijalno-ekonomska monografija.)

Piše **B.**

(Nastavak).

Prema doznačnim zapisnicima od god. 1900. do 1907. izdano je pravoužitnicima uz pol cijene 7.194 m³ građe, dočim je većina građe kupovana na malim dražbama.

Danomice se opaža, da stara građa selišnih građevina propada i da se novom zamjeniti ima, što se vidi i po tomu, što je godine 1907. uz pol cijene izdano 2.486 m³, godine 1908. 4.289 m³, a godine 1.910. 6.284 m³ građevnog drva.

Godine 1.910. bilo je 36 slučajeva elementarno nastradalih (većinom požarom) selišnih zgrada pravoužitnika, te je po imovnoj općini za uspostavu tih objekata bezplatno doznačeno 429·39 m³ građevnog drva.

* * *

Imovna općina križevačka iz svog godišnjeg drvnog prihoda ne može već od svoga osnutka da namiri svoje članove ogrijevnim drvom, a to se vidi otale, što je već godine:

1877.	kupljeno	ogrijevnog	drva	za 2393·40	forinti
1878	„	„	„	„ 1600·00	„
1881.	„	„	„	„ 1440·00	„
1884.	„	„	„	„ 1161·97	„

Obrazloženjem općenite gospodarstvene osnove i prometnog elaborata šuma imovne općine križevačke, postavljeno je za pravilo kupovanje drva za namirenje manjka, koji se pokazuje na ogrijevnom drvu. Prema tome je kupovano od trgovaca koji su eksploitirali državne i privatne šume u blizini, a i od samog državnog šumskog erara:

godine 1890.	za 5.460·40 K,	godine 1891.	za 21.637.50 K,
„ 1892.	za 18.762·04 K,	„ 1893.	za 20.494·92 K,
„ 1894.	za 27.162·26 K,	„ 1895.	za 25.532·02 K,
„ 1896.	za 81.228 22 K,	„ 1897.	za 86.290·88 K,
„ 1898.	za 27.166·60 K,	„ 1899.	za 23.238·01 K,
„ 1900.	za 44.440·43 K,	„ 1901.	za 54.385·92 K,
„ 1902.	za 35.160·55 K,	„ 1903.	za 37.362·85 K,
„ 1904.	za 45.463·16 K,	„ 1905.	za 47.663·59 K,
„ 1906.	za 52 248·69 K,	„ 1907.	za 56.959.43 K,
„ 1908.	za 81.836·08 K,	„ 1909.	za 67.211·84 K,

ogrijevnog drva.

* * *

Pravoužitnici imovne općine imadu pravo u dospjelim proredama kupovati uz pol cijene kolje za vinograde.

U otvorenim šumama imadu prema zaključku zastupstva od 22./XI. 1904. točka 4. odobrenom naredbom kr. zem. vlade od 26. II. 1905. broj 93.181 ex 1904. pravo bezplatne paše, dok su prije toga za pašu plaćali od glave blaga 60 filira. Isto je tako žirenje krmadi bezplatno glasom zaključka gospodarstvenog odbora od 19./X· 1904 odobrenog naredbom kr. zem. vlade broj 82·813 od 23./XI. 1904., dočim su prije toga od glave 1 krunu plaćali.

Među prava pravoužitnika spadaju i dva uredovna dana u šumama imovne općine t. j. utorak i petak, kada smiju bezplatno suharke i drvne otpadke brati.

Steljarenje je dozvoljeno lih u godinama, kada je nestašica krme i slame, a tada može pojedini pravoužitnik glasom zaključka zastupstva od 7./XII. 1906. točka 20, odobrenog naredbom kr. zem. vlade od 28./XI. 1907. broj 57.640 ex 1906,

na opredjeljenom mjestu i u označene dane, uz uplatu 20 filira po vozu, dobiti najviše troje dvopreržnih kola listinca.

Ini proizvodi bezplatni su za pravoužitnike (gljive, jagode, šiške itd.), no nesmiju pobiranjem ovih nanašati štete na tlu i šumi (sastojini).

* * *

Ne ćemo se upuštati u razvijanje teorija problema vrijednosti u socijalnoj ekonomiji, niti ćemo dozivati u tome misli Adama Smitha, Davida Ricarda Robertusa i Marxa.

Ne ćemo donašati račun o vrijednosti šuma imovne općine križevačke, jer to nam nije ovdje zadaćom, a niti se ne radi o diobi, a niti o prodaji imovne općine.

Mi ćemo prikazati vrijednost imovne općine katastralnim čistim prihodom, porezom prirezom i nametom, što no ih imovna općina križevačka godimice plaća.

Bazu računanja čistog prihoda i poreza naveli smo u prvom dijelu ove rasprave, pak nam valja lih nadodati k tome 30% ni iznos poreza kao prirez, što nam prikazuje slijedeća križaljka.

Porezni ured	Upravna općina	Katastralni čisti prihod		Porez zemljarine		Prirez	
		for.	nč.	K	fil.	K	fil.
Daruvar	Uljanik	312	08	166	90	50	40
	Dežanovac	185	19	89	38	27	00
Bjelovar	Vukovje	3.113	68	829	27	250	80
	Hercegovac	2.164	71	740	33	222	60
	Berek	2.515	50	673	70	204	60
	Veliki Zdenci	2.178	41	745	02	223	80
	Gudovac	6.554	24	2.254	00	688	65
	Ivanska	3.173	03	1.121	21	346	26
	Garešnica	2.822	09	827	88	255	00
Križevci	Sv. Ivan-Žabno	6 820	87	2.348	42	710	25
	Vojakovac	2.766	56	946	16	286	59
	Farkaševac	7.476	89	2.545	03	767	00
Koprivnica	Sokolovac (Branjska)	92	19	31	52	9	60
Čazma	Čazma	5.035	76	2.090	54	634	20
	Kloštar-Ivanić	7.430	97	2.554	53	780	96
	Križ	5 391	67	1.843	95	554	40
	Stefanje	722	12	246	97	74	40
	Ukupno . .	58.755	96	20.058	81	6.066	51

Osim zemljarine i prireza plaća imovna općina općinski namet prema ustanovljenom nametu najvećeg porezovnika zemljoposjednika odnosne općine. Taj namet iznašao je godine 1909. u općini:

Sv. Ivan-Žabno	147·63 K.
Križu	44·10 »
Dežanovcu	62·51 »
Vojakovcu	229·87 »
Bereku	122·22 »
Hercegovcu	76·40 »
Velikim Zdencima	59·68 »
Vukovju	232·63 »
Gudovcu	339·06 »
Ivanskoj	161·08 »
Garešnici	353·58 »
Uljaniku	126·84 »
Kloštru-Ivaniću	90·84 »
Čazmi	101·23 »
Štefanju	32·19 »
Farkaševcu	389·41 »
Sokolovcu	8·15 »
Ukupno:	2 577·42 K.

Imovna općina osim ovih javnih tereta ima da plaća i kućarinu, te poreze na rente i kamate. Prema tomu iznašao je izvadak javnih daća:

godine:	1900.	— 29797·16 K,	godine	1901.	— 29318·19 K
»	1902.	— 29323·75 »	»	1903.	— 29486·85 »
»	1904.	— 29688·51 »	»	1905.	— 29645·70 »
»	1906.	— 28925·52 »	»	1907.	— 28344·55 »
»	1908.	— 28488·11 »	»	1909.	— 30765·18 »

Kako rekosmo u prvom dijelu ove rasprave, je od godine 1910. povećana kućarina zakonskim člankom VI. ex 1909., a od godine 1913. biti će zakonskim člankom V. ex 1909. povišena zemljarina, a po tom i prirez.

Osim toga idemo u susret već ove godine dohodarinskom prirezu prema zakonskom članku X. ex 1.909., kojeg će imati i imovna općina od svog dohotka plaćati glasom § 1 točka 7., dok će za sada još po § 3. točki 4. zakonskog članka IX. ex 1909. izuzeta biti od opće tecivarine.

Poreznom reformom od godine 1.909. znatno će biti imovnoj općini križevačkoj povišeni izdatci na javne terete.

Valjati će upravi da zavremeno prijavljuje svaku promjenu kulture, svaku melijoraciju, svako ekonomsko stradanje uslijed elementa i da zavremeno zamoli u svakom tom slučaju na dozvoljeni niz godina oprost od plaćanja poreza za takova zemljišta.

* * *

Istaknusmo, da ne ćemo računati vrijednosti današnje imovne općine križevačke, no istaknuti nam je, da je koli vrijednost tla, toli i zemljišna renta nizom godina porasla u snošaju prema zemljištu drugih kultura, a to je poslijedak, kog je već davno Adam Smith označio veleći, da vrijednost raste rastenjem stanovništva, umnoženjem potražnje za zemljištem i zemljišnim produktima.

Pošto ali intenzivna produkcija zemljišnih produkata, dakle i šumskih proizvoda, zahtjeva danas daleko više rada, a rad daleko veću naplatu, nego li je to prije bivalo, dok socijalista William Thompson ističe, da je rad otac vrijednosti, nije nam teško razumijevati porast vrijednosti i cijena koli tla, toli i njegovih proizvoda.

Da vidimo kako je rasla cijena šumskim proizvodima imovne općine križevačke, donašamo u cjelosti cjenike i to iz godine 1.875., 1.887. i 1.910. Iz njih ćemo razabrati, kojim su cijenama na panju i u šumi pojedini proizvodi u pojedinim razdobjima, a kako se prodavaju danas; vidit ćemo dakle razvoj vrijednosti šumskih proizvoda.

Prva doba cijena šumskih proizvoda imovne općine križevačke nastupa sa slijedećim

Cjenikom

imovne općine križevačke za proračunavanje prodajne cijene šumskih proizvoda, i za procjenu šumskih ošteta, za odstranjeno drvo i ostale šumske proizvode, za porabu šumsko gospodarstvenog ureda, šumarije i šumskoga osoblja — od godine 1.875. do godine 1.887. sa slijedećim sadržajem:

Tekući broj	Cijena u okruglom stanju (stojeć na granju)	Brodogradjevno drvo — Grbava i ravna stabla bez razlike na oblik duljine i debljine stabala					
		hrasta	brijesta	jasena	omorike	jelve	bara
		novčića					
I.	1 kubičnog metra	1.080	820	760			
	1 kubične stope	34	26	24			
II.	1 kubičnog metra	980	760	670			
	1 kubične stope	31	24	21			
III.	1 kubičnog metra	890	700	600			
	1 kubične stope	28	22	19			
IV.	1 kubičnog metra	790	630	540			
	1 kubične stope	25	20	17			
V.	1 kubičnog metra	700	570	480			
	1 kubične stope	22	18	15			

Opazka: Pri mjerenju stabala ne smije se kora odbiti.

Razred vrijednosti	Drvo za topničtvo		Drvo za cjepku						Seosko tvorivo i građevno drvo																																			
												hrast bor ariž			omorika			jasen, javor brijest i kesten			jela			bukva, grab, akacija, cer			breza, topola, vrba, brijest i sva druga drveća		
	I.	II.	I.		II.		III.					I.	II.	III.	I.	II.	III.	I.	II.	III.	I.	II.	III.	I.	II.	III.	I.	II.	III.
	v r s t i											v r s t i																	
	hrasti	brijesti	hrasti	omorike	javori	jaseni	jela	bukve	Tisa	Turska ljeska	Orahovina	od stabala od 1 metra srednjeg promjera	od stabala od 0·75 do 1 metra sredn. promjera	od stabala izpod 0·75 metara sredn. promjera	od stabala preko 0·75 met. sred. promjera	od stabala od 0·50 do 0·75 met. sredn. promjera	od stabala izpod 0·50 met. sred. promjera	od stabala preko 0·75 met. sred. promjera	od stabala 0·50 do 0·75 metara sred. promjera	od stabala izpod 0·50 met. sred. promjera	od stabala preko 0·75 met. sred. promjera medju	od stabala medju 0·50—0·75 met sred. promjera.	od stabala ispod 0·50 met. sred. promjera	od stabala preko 0·75 met. sred. promjera	od stabala izpod 0,50 met. sred. promjera	od stabala preko 0·50 met. sred. promjera	od stabala od 0·35 do 0·50 m. sred. promjera	od stabala od 0·35 do 0·50 m. sred. promjera	od stabala izpod 0·35 met. sred promjera
	Cijena u okruglom na panju																																											
	n o v č i č a																																											
1	950	760	950	700	—	630	—	380	—	—	—	za jedan kubični metar 760	730	700	630	600	570	570	540	500	—	—	—	380	350	320	320	280	240
	30	24	30	22	—	20	—	12	—	—	—	za jednu kubičnu stopu 350 24	23	22	20	19	18	18	17	16	—	—	—	12	11	10	10	9	8
2	860	700	860	630	—	570	—	320	—	—	—	za jedan kubični metar 660	630	600	570	540	500	500	480	440	—	—	—	320	280	240	240	220	190
	27	22	27	20	—	18	—	—	—	—	—	za jednu kubičnu stopu 21	20	19	18	17	16	16	15	14	—	—	—	10	9	8	8	7	6
3	790	630	790	570	—	540	—	240	—	—	—	za jedan kubični metar 600	570	540	540	500	480	480	440	410	—	—	—	280	240	220	220	190	160
	25	20	25	18	—	17	—	8	—	—	—	za jednu kubičnu stopu 19	18	17	17	16	15	15	14	13	—	—	—	9	8	7	7	6	5
4	730	570	730	500	—	480	—	220	—	—	—	za jedan kubični metar 540	500	480	480	440	410	410	380	350	—	—	—	220	190	160	160	130	100
	23	18	23	16	—	15	—	7	—	—	—	za jednu kubičnu stopu 17	16	15	15	14	13	13	12	11	—	—	—	7	6	5	5	4	3
5	660	500	660	440	—	440	—	190	—	—	—	za jedan kubični metâr 480	440	410	440	410	380	380	350	320	—	—	—	190	160	130	130	100	70
	21	16	21	14	—	14	—	6	—	—	—	za jednu kubičnu stopu 15	14	13	14	13	12	11	10	—	—	—	—	6	5	4	4	3	2

Opazka: Pri mjerenju stabala ne smije se kora odbiti.

Drvo za ugalj i gorivo

Razred vrijednosti	najbolja	srednja	lošija	najbolja	srednja	lošija	najbolja	srednja	lošija	najbolja	srednja	lošija	najbolja	srednja	lošija	najbolja	srednja	lošija	ležeće natrulo drvo		drvo od panja		granje i iverje	
	vrst																							
	tvrdo									mekano														
	bukva, grab, jasen javor i cer			hrast, breza, brijest, divlje voće, kesten			nerod, lipa, topola, vrba i sve ostale vrsti drveća ovdje napomenute			crni i prosti bor			omorika			jela i arič			od svju tvrdih vrsti drveća	od svju mekani vrsti drveća	od svju vrsti drveća	od svju mekani vrsti drveća za proizvadjanje katrana	od svju tvrdi vrsti drveća	od svju mekani vrst i drveća
	čiste skale	nerazcjepive klade i jače granje	slabo granje	čiste skale	cjepive skale i jače granje	slabo granje	čiste skale	nerazcjepive skale i jače granje	slabo granje	čiste skale	nerazcjepive klade i jače granje	slabo granje	čiste skale	nerazcjepive klade i jače granje	slabo granje	čiste skale	nerazcjepive klade i jače granje	slabo granje						
	cijena u okruglom									stanje na panju														
	novčića																							
	za jedan prostorni metar																							
I.	100	75	60	75	60	50	50	40	30	60	50	50	55	45	40	60	50	45						
	doljnjo austrijanski hvat																							
	350	250	200	250	200	160	160	130	100	200	160	160	180	150	140	200	160	150	50	30	50	130	30	25
	za jedan prostorni metar																							
II.	90	60	55	65	50	40	40	30	25	55	40	40	50	40	35	55	40	40						
	austrijanski hvat																							
	300	210	180	220	170	140	140	110	80	180	140	140	160	130	120	180	140	130	40	25	40	125	25	20
	za jedan prostorni metar																							
III.	75	55	50	55	40	35	35	25	20	50	35	35	40	30	30	50	35	30						
	austrijanski hvat																							
	250	180	160	190	140	120	120	90	60	160	120	120	140	110	100	160	120	110	35	20	35	120	20	15
	za jedan prostorni metar																							
IV.	60	40	35	50	35	30	30	20	15	40	30	30	35	25	25	40	30	25						
	austrijanski hvat																							
	200	140	120	171	120	100	100	70	50	140	100	100	120	90	80	140	100	9	25	15	25	115	15	10
	za jedan prostorni metar																							
V.	45	30	25	40	30	25	25	15	10	35	25	25	30	20	20	35	25	20						
	doljnjo austrijanski hvat																							
	150	100	90	130	100	80	80	50	40	120	80	80	100	70	60	120	80	70	15	10	15	100	10	5

Opaska! 1 doljnjo austrijanski hvat gorivog drva sa 6 + 6' + 3, čistih skala računat 80 kub. stopa drvne gromade
1 „ „ „ „ „ „ 6 + 6' + 3 skala „ 70 „ „ „
1 „ „ „ „ „ „ „ „ slabog granja 60 „ „ „ „
1 prostorni metar gorivog „ „ 1 met. čistih skala „ 0·80 „ „ „ „
1 „ „ „ „ „ „ klada „ 0·65 „ „ „ „
1 „ „ „ „ „ „ slabog granja „ 0·50 „ „ „ „

| Razred vrijednosti | Razne manje vrsti tvorivog drva | | |

Nuzgredna uživanja.

Pašarija							Cijena drvenastih bilja									Pristojba	
							hrastova, bukova, jasenova i brjestova			iglastih drveća			vrsti manje vrijednosti				
							u dobi										
konja	rogatu marhu	svinje	ovce	koze	košnice pčela	žirovina od svinja	izpod 2 godine	od 2—6 godina	od 6—10 godina	izpod 2 godine	od 2—6 godina	od 6—10 godina	izpod 2 godine	od 2—6 godina	od 6—10 godina	za doznačenu cedulju	za paševnicu
od komada																	
novčića																	
I. najbolje vrsti																	
100	100	100	30	100	20		2	4	6	1·8	3	5	1·2	2·4	4·8	—	—
						II.	srednje vrsti										
							1·8	3·6	5·4	1·6	2·8	4·4	1	2	4·2		
						III.	lošije vrsti										
							1·5	3	4·5	1·2	2·4	3·8	0 8	1·6	3·5		

Opazka: Cijena jedne nadnice . . . . . 90 novč.
Cijena jedne kirije na dan . . . . . 2 for. 50 „
Cijena jednog ara pašnjaka I. razreda . 50 „
Cijena jednog ara pašnjaka II. razreda . 35 „
Cijena jednog ara pašnjaka III. razreda . 20 „

Šumsko-gospodarstveni ured imovne općine križevačke.

U Bjelovaru, dne 23. listopada 1875.

Hajek v. r.
nadšumar

Ovaj cjenik potvrdjen i primit je usljed zaključka sjednice zastupstva od 23./10. 1875. po upravljajućem odboru dne 24/10. 1875.

Pucarin v. r. predsjednik, **Stevo Operman** v. r. odbornik,
Mirko Golubić v. r. odbornik, **Dragutin Herceg**, v. r. odbornik,
Bradić v. r. odbornik.

Potvrdjen po visokoj kr. zemaljskoj vladi riješitbom od 21 prosinca 1875, broj 24.141.

Druga doba cijena šumskih proizvoda imovne općine križevačke nastupa

Cjenikom

imovne općine križevačke za proračunavanje prodajne cijene šumskih proizvoda za porabu šumsko-gospodarstvenoga ureda, šumarija i šumskog osoblja od godine 1887. do godine 1910. sa slijedećim sadržajem:

Razred vrijednosti	Cijena u okruglom stanju (stojeće na panju)	Brodogradjevno drvo					
		Grbava i ravna stabla bez razlike na oblik duljine i duljine stabla					
		hrast	brijest	jasen	omorika	jela	bor
		novčića					
I.	od jednog kubičnog metra	1.200	900	800	—	—	—
II.	od jednog kubičnog metra	1.100	800	700	—	—	—
III.	od jednog kubičnog metra	1.000	700	600	—	—	—

Razred vrijednosti	Drvo za topničtvo		Drvo za cjepku					Željezničke podvlake i stupovi za plot		orahovina	Tvorivo i gradjevno drvo: hrasti			omorike ariž i jele			jaseni, javori, brijesti kesteni bor i joha			bukva, grab akacija cer i divlje voće			breza, topola vrba, lipa i sva druga drveta		
	I.	II.	I.		II.		III.				I.	II.	III.	I.	II.	III.	I.	II.	III.	I.	II.	III.	I.	II.	III.
	vrsti										vrsti														
	hrasti	brijesti	hrasti	omorike	jaseni	jele	bukve	hrastovi	bukovi		od stabala preko 1 m sred. promjera	od stabala od 0·75 do 1 m. sred. promjera	od stab. izpod 0·75 m. sred. promjera	od stab preko 0·75 m. sred. promjera	od stab. od 0·5-0·75 m sred. promjera	od stab. izpod 0.5 m. sred. promjera	od stab. preko 0·75 m. sred. promjera	od stab. od 0·5-0·75 m. sred. promjera	od stab. izpod 0·5 m. sred. promjera	od stab. preko 0·75 m. sred. promjera	od stab. od 0·5-0·75 m. sred promjera	od stab. izpod 0 5 m. sred. promjera	od stab. preko 0·50 m. sred. promjera	od stab od 0·35-050 m. sred promjera	od stab. izpod 0·35 m. sred. promjera
								komada			Cijena u okruglom stanju na panju														
											novčića														
	za jedan kubični metar																								
I.	1000	800	1000	700	650	—	400	60	30	—	800	700	600	600	550	500	550	500	450	350	320	300	300	280	260
	za jedan kubični metar																								
II.	900	700	900	600	550	—	350	50	25	—	700	650	550	550	500	450	500	450	400	300	280	260	250	220	200
	za jedan kubični metar																								
III.	800	600	800	500	450	—	300	40	20	—	650	600	500	500	450	400	450	400	350	250	220	200	200	180	160

Razred vrijednosti	Drvo za ugalj i gorivo																				
	najbolja	sredn ja	lošija	najbolja	sredn ja	lošija	najbolja	sredn ja	lošija	najbolje	sredn je	lošije	najbolje	sredn je	lošije	ležeće natrulo drvo		Drvo od panjeva		Granje i iverje	
	vrst																				
	Tvrdo									meko											
	bukve, grabi, jaseni i ceri			hrasti, breze, brijesti, divlje voće kesten i javor						Crni i prosti bor			omorika, jela i arič								
	čiste skale	nerazcjepive klade i jače granje	slabo granje	čiste skale	nerazcjepive klade i jače granje	slabo granje	čiste skale	nerazcjepive klade i jače granje	slabo granje	čiste skale	nerazcjepive klade i jače granje	slabo granje	čiste skale	nerazcjepive klade i jače granje	slabo granje	od sviju tvrdi vrsti drveća	od sviju mekani vrsti drveća	od sviju tvrdi vrsti drveća	od sviju mekani vrsti drveća	proizvadjanje katrana od svih tvrdi vrsti drveća	od svih mekani vrsti drveća
	Cijena u okruglom stanju na panju															dvoprežna kola					
	novčića																				
	za jedan prostorni metar																				
I.	120	90	60	80	60	50	50	40	30	70	50	40	60	50	40	50	30	40	30	30	25
	za jedan prostorni metar																				
II.	100	70	50	70	50	40	40	30	25	60	45	35	50	40	30	40	25	35	25	25	20
	za jedan prostorni metar																				
III.	90	50	40	50	40	30	30	25	20	50	40	30	40	35	20	30	20	30	20	28	15

Razred vrijednosti	Razne manje vrsti tvorivog drveta																																				
	okrugle šumske letve i kolci za hmelj 4—6 m. duge dolje najviše 0·08 m. debele			obruči						okrugli						korita						za kola		za kola								vinika			
				od hrasta breze i lijeske			od kestena jasena oskoruša bukava i t. d.			za plot		za vinograd														zubci za m in	vile za sijeno i držala za kose			držalo za sjekiru, lopatu i t. d.					
										kolci 2-3 m. dugi i 0·06-0·03 debeli																											
	hrastovo, brestovo, jasenovo, johovo, arlž i omorika	bukovo, brezovo, javorovo, lipovo i bor	topolovr, vrbovo i druge manje vrijednosti	5-6 m. duge	3-4 m. duge	2 m. duge	5-6 m. duge	3-4 m. duge	2 m. duge	od tvrda drveta	od meka drveta	od tvrda drveta	od meka drveta	cijepani kolci za plot	veća 1—2 m. duga	srednja 1 m. duga	malo korito	za nošenje zemlje	za pecivo	lopata za kruh	lopata za zemlju	kolje	osi	špice	oplatnice	sv n, bukovi i t. d. 1· dugo 2· debelo	tvrde	meke	tvrdo	meko	uže za mlin	uže za bunar	za pokriće streha	1 svezak od 1—50 kom.	za jednu pčelnu košnicu 1—15 dugi
	po komadu			po 10 komada																																	
	novčića																																				
I.	10	8	6	600	500	400	550	500	450	500	450	300	250																								
II.	9	7	5	550	450	350	500	450	300	450	400	250	150	bez razlike razreda šumske vrijednosti																							
III.	8	5	4	500	400	300	400	350	250	400	350	200	100	10	150	80	40	10	10	20	16	20	30	4	5	5	6	5	4	—	200	30	20	10			

Bez razlike razreda šumske vrijednosti	Razne manje vrsti tvorivog drva					Nuzgredna uživanja																							
	podraslo ostalo drvo					kamen za gradnju					šumski plod																košnja		
	šibje za plot	trnje	fašine	kolje za grah	šibe za košare	žrvanj	kamen gradjevni		neotesani kamen		pijesak za most	šiške	žir i bukovica	domaći kesten	divlje voće	šumske jagode i zrnje	terpentin	vrganji i gljive s drva	sok od drveća	mlada hrastova	od starijih hrastova	od jalše, breze i ostalih vrsti drveća	žukva i bazak	gruito lišće	stelja	mašina na stablu	mašina na zemlji	zemlja, turfa, ilovača, sadra, bušenje, trava itd	Ruja, rogoz i trstika	trave	šaša
			1 svezak				vapnenasti	pjeskoviti	vapnenasti	pjeskoviti																					
	dvo-prežna kola		0·30—0·5 m. debeo 3—4 m. dug	0·40 m. debeo 1—2 m. dug	0·4 m. debeo	komad	po kubičnom metru				po hektolitru					za nošenje tovar (Traglast) = 20 kilogr.													1 klgr.	od ara	
	novčića																														
	100	20	5	50	6	100	10	6	30	20	10	300	200	300	100	60	500	60	—	180	160	100	30	20	20	20	30	20	3	10	3

Nuzgredna uživanja																
pašarija							cijena drvenastog bilja									
za							hrastova, brijestova, bukova i jasenova			iglastog drveća			vrsti manje vrijednosti		
							u dobi									
konja	rogatu marvu	svinje	ovce	perad	košnice pčela	žirovina od svinja	izpod 2 godine	od 2—6 godina	od 6—10 godina	izpod 2 godine	od 2—6 godina	od 6—10 godina	izpod 2 godine	od 2—6 godina	od 6—10 godina
od jednog komada																
novčića																
							I. najbolje vrsti									
200	200	150	30	10	20	300	2	4	6	200	5	10	1·5	2·5	5·5
							II. srednje vrsti									
							1·5	3·5	5 5	1·5	4·5	8	1	2	5
							III. lošije vrsti									
							1	3	5	1	3·5	5	0·5	1·5	4·5

Šumsko-gospodarstveni ured imovne općine križevačke.

U Bjelovaru, 7. studena 1887.

Hajek v. r.
nadšumar

Pregledao:

Rački v. r. kr. šum. povjerenik.

Upravljajući odbor:

Pavao Brautner v. r.
odbornik

Mirko Radanović v. r.
predsjednik

Štefan Bosanac v. r.
odbornik

Ivan Sočnić v. r.
odbornik

Broj $\frac{41.819}{1887.}$

Nazočni cijenik za proračunavanje prodajne vrijednosti šumskih proizvoda u šumama križevačke imovne općine odobrava se u smislu §. 44. naputka C. zakona od 16. srpnja 1881. kojim se razjašnjuju odnosno preinačuju neke ustanove zakona od 15. lipnja 1873. o imovnih općina u bivšoj hrv.-slavonskoj vojnoj krajini na temelju zaključka zastupstva križevačke imovne općine od 8. studena 1887. toč. 19.

Kr. hrv.-slav.-dalm. zem. vlada, odjel za unutarnje poslove.

U Zagrebu, 20. prosinca 1887.

Grof **Khuen Héderváry** v. r.

Treća doba cijena šumskih proizvoda nastupa sa godinom 1910. sa cjenikom, koji slijedi. Ovaj je sastavljen po kr. županijskoj oblasti u Bjelovaru, nakon što je u tom predmetu održana anketa, kojoj su prisustvovali izaslanici kr. državnog šumskog erara, imovnih općina križevačke i gjurđevačke, te stručnjaci političkih oblasti i korporacija u županiji bjelovarsko-križevačkoj.

Taj cjenik je općenito primljen za sve šumoposjednike u županiji. Naši ga pravoužitnici ne primiše sa zadovoljstvom, kako to u opće biva, kad viktualna sredstva poskupe.

Evo mu sadržaja:

I. Glavni užitak.

A. Gradjevno drvo.

Tekući broj	Vrst	Mjestni razred	Drvo za tehničku gradnju u okruglom — srednji promjer u cm. sa korom — do 30 (kubični metar) K	do 30 f.	31—50 K	31—50 f.	51—80 K	51—80 f.	81 i preko K	81 i preko f.	Drvo za tanin K	Drvo za tanin f.	Opaska
1	Hrast lužnjak, kitnjak i orah	I.	18	-	27	—	37	—	47	—	6	—	Označene cijene vrijede u šumi na panju u okruglom stanju. Kod tesane gradje ima se pribiti 40% kub. sadržaja, a kod rezane gradje ima se pribiti 60% kub. sadržaja izradjene drvene robe.
		II.	15	-	22	—	32	—	42	—	6	—	
2	Jasen, javor i pitomi kesten	I.	—	—	20	—	22	50	25	—	—	—	
		II.	—	—	17	50	20	—	22	50	—	—	
3	Briest, bagrem i divlje voće	I.	—	—	17	50	20	—	22	50	—	—	
		II.	—	—	15	—	17	50	20	—	—	—	
4	Lipa, bukva, grab i cer	I.	—	—	15	-	17	50	20	—	—	—	
		II.	—	—	12	50	15	—	17	50	—	—	
5	Joha, topola, breza i vrba	I.	—	—	6	—	8	—	10	—	—	—	
		II.	—	—	4	—	6	—	8	—	—	—	
6	Četinjače	I.	—	—	15	—	17	50	20	—	—	—	
		II.	—	-	13	—	15	50	18	—	—	—	

I. Glavni užitak.

B. Gorivo drvo.

Tekući broj	Vrst	Mjestni razred	Razred kakvoće I. m³ K	I. m³ f.	I. pr. m. K	I. pr. m. f.	II. m³ K	II. m³ f.	II. pr. m. K	II. pr. m. f.	III. m³ K	III. m³ f.	III. pr. m. K	III. pr. m. f.
7	Grab, bukva, cer	I.	5	34	4	—	4	62	3	—	3	64	2	—
		II.	4	27	3	20	3	69	2	40	3	05	1	68
8	Jasen, javor, kesten, bagrem, divlje voće	I.	4	67	3	50	3	85	2	50	3	19	1	75
		II.	3	73	2	80	3	08	2	—	2	5	1	40
9	Hrast, brijest	I.	4	—	3	—	3	08	2	—	2	55	1	40
		II.	3	20	2	40	2	46	1	60	2	04	1	12
10	Breza, jalša, lipa, četinjače	I.	3	34	2	50	2	31	1	50	1	91	1	05
		II.	2	67	2	—	1	77	1	20	1	53	—	84
11	Topola, vrba i ostale	I.	2	67	2	—	1	54	1	—	1	28	—	70
		II.	2	13	1	60	1	23	—	80	1	02	—	56
12	Drveni ugalj	I.	100 kg.										4	—
		II.	1 hektolitar										1	—

Opaska

1 prostorni metar odgovara:

	listače	četinjače
I razred	0·75 m³	0·80 m³
II. „	0·65 „	0.73 „
III. „	0·55 „	0·58 „

1 kubični metar odgovara:

	listače	četinjače
I. razred	1·35pr. m.	1·25pr. m.
II. „	1·54 „ „	1·37 „ „
III. „	1·82 „ »	1·76 „ „

I. razred: preko 16 cm. promjera na tanjem kraju.

II. razred: cjepanice i oblici od 8—16 cm. promjera na tanjem kraju.

III. razred: panjevina i granje do 8 cm. prom. na tanjem kraju.

II. Sitna drvarija.

Tekući broj	Predmet			Množina	Odšteta K	Odšteta f.	Opaska
13	**Letve** 4—6 metara duge 6—10 cm. debele na panju	hrast lužnjak i kitnjak		1 komad		60	
		javor, jasen, pitomi kesten		„		45	
		brijest, bagrem, divlje voće		„		40	
		lipa, bukva, grab i cer		„		35	
		jalša, topola, breza, vrba		„		12	
		četinjače		„		25	
14	**Kolci** 3—4 m. dugi	obli 4 6 cm. debeli u panju	hrast, kesten, bagrem trešnja i četinjače	„		15	
			sve ostale vrsti drva	„		10	
		cjepani 4—6 cm. promj. srednjeg	hrast, kesten, bagrem, trešnja i četinjače	„		30	
			sve ostale vrsti drva	„		20	
15	**Pruće** za ogradu i grah 2 cm. debelo			„		02	
				dvoprežni voz	3	—	
16	**Pleter**			1 m³		60	
17	**Fašine** u snopovima promjera 3—4 m duge		iz kulture	1 snop	1	—	po tek. met 25 filira
			iz šume	„		60	po tek. met. 15 filira
18	**Obruči**	hrastovi, brezovi, kestenjevi, ljeskovi, jasenovi, žestikovi		1 komad		16	
		sve ostale vrsti drva		„		10	
19	**Štapovi**	figurirani i sa kukom		„		14	
		hrastovi, kestenovi, javorovi, ljeskovi, drenovi		„		08	
		sve ostale vrsti drva		„		04	

II. Sitna drvarija.

Tekući broj	Predmet		Množina	Odšteta K	Odšteta f.	Opaska
20	Božićno drvce	do 3 metra visine	1 komad	6	—	
		do 2 metra visine	„	4	—	
		do 1 metra visine	„	2	—	
		granje	„	1	—	
21	Korita	do 0·5 metara duljine	„	1	—	
		do 1·0 metara duljine	„	2	—	
		do 1·5 metara duljine i preko	„	3	—	
22	Ruda, osovina, stožina, struka za ljestve 8—16 cm. promj		„	1	-	
23	Krušna lopata		„		60	
24	Vejača		„		80	
25	Za kotače	žbice	„		20	
		naplatci	„		30	
26	Zubci za mlin		„		20	
27	Vile za sijeno i držalo za kosu		„		20	
28	Držalo za sjekiru, motiku, lopatu i budak		„		20	
29	Ciepano prošće hrastovo i bukovo		„		50	
30	Metle		„		10	
31	Divlja loza	za mlinsko uže	„	2	—	
		za bunarsko uže	„	1	60	
		za krov ili košnicu u snopovima 30 cm. promjera	1 snop		50	
32	Granje za grašak do 2 mt. dugo, 40 cm. promj.		„		80	
33	Trnje		dvoprežni voz		70	
34	Brana		1 komad	1	—	

III. Nuzužitci.

Tekući broj	Predmet		Množina	Odšteta K	Odšteta f.	Opaska
35	Žir		1 Hkltr.	9	—	
36	Bukvica		„	6	—	
37	Kesten		„	14	—	
38	Divje voće		„	3	—	
39	Borovica		„	3	—	
40	Šiška		„	6	—	
41	Jagode, maline i kupine		1 ltr.		20	
42	Šumske gljive (pečurke, vrganji i t. d.)		1 klg.		20	
43	Guba, (trud)		„		06	
44	Lišće omlaćeno i brst		tovar 20 klgr.	1	—	
45	Šumsko sijeno		100 klg.	4	—	
			dvoprežni voz	10	—	
46	Šumska trava		„	8	—	
			100 klg.	2	—	
			1 tovar 20 klgr.		40	
47	Mahovina	sa stabla	„	1	50	
		sa zemlje	„		80	
48	Listinac (stelja)		dvoprežni voz	4	—	
			1 tovar 20 klg.		40	

III. Nuzužitci.

Tekući broj	Predmet			Množina	Odšteta K	Odšteta f.	Opaska
49	Sita, šaš, bujad (stelja)			dvoprežni voz	4	-	
				tovar 20 klg.		40	
50	Kora	mlada hrastova i omorikova		100 klg.	16	—	
				1 pr. mt.	20	—	
				buturica	1	—	
		mlada jalševa i brezova		100 kg.	11	—	
				1 pr. mt.	14	—	
				buturica		70	
51	Liko lipovo i brezovo			1 breme	10	—	
52	Rogoz	u sn povima od 30 cm. promjera		1 snop		60	
53	Trstika			„		30	
54	Pčelac			1 komad	4	—	
55	Sljunak za ceste			1 m³		20	
56	Pijesak	potočni		„		50	
57		kopani		„	1	50	
58	Kamen	mlinski		1 komad	4	—	
		vapnenac	za zidanje	1 m³		30	
			lomljen	„		60	
		pješčenjak	za zidanje	„		40	
			lomljen	„		50	
		granit		„		50	
59	Ilovača lončarska			„	1	50	

IV. Neovlaštena paša i žirovina.

Tekući broj	Vrst blaga			Odšteta po komadu I. mjest. vrijednost K	f.	II. mjest. vrijednost K	f.	Opaska
60	Paša	Konj, magarac, mazga	na pol odrasli		80		60	
61			na pol neodrasli		60		50	
62		rogata marva	na pol odrasli		40		30	
63			na pol neodrasli		30		20	
64		Koza, jarac bez razlike			20		10	
65		Svinja iznad 3 mjeseca			10		08	
66		Ovca			10		08	
67		Perad			04		03	
68	Žirovina za svinje	hrastov žir		1	10	1	10	
69		bukvica		1	—	1	—	
70		kesten		1	70	1	70	

V. Biljke oštećene u branjevini.

Tekući broj	Starost	Mjestna vrijednost I. komad	I. ar	II. komad	II. ar	Opaska
		filira				
71	do 2 godine	2	154	1	122	
72	2 do 6 godina	3	247	2	194	
73	preko 6 godina	4	308	3	243	

VI. Razne odštete.

Tekući broj	Predmet	Odštete K	Odštete f.	Tekući broj	Predmet		Odšteta K	Odšteta f.
74	Tekući metar šanca		60	82	Cijena ženske nadnice		1	40
75	Tekući metar plota branjevine	2	40	83	Cijena dječje nadnice		1	—
76	Tekući metar ljese	3	-	84	Dvoprežna kola na dan		8	—
77	Lovni ili zagajni znak	1	—	85	Humka od zemlje sa stupom		4	—
78	Humak od zemlje	2	-	86	□ mt pašnjaka	I. razred		04
79	Humak od zabacana kamenja	4	—			II. razred		03
80	Humka od klesanog kamena	6	—	87	ar pašnjaka	I. razred	4	—
81	Cijena muške nadnice	2	40			II. razred	3	—

Upravni odbor županije bjelovarsko-križevačke.

Broj 2157 u. o. / 1909.

U Bjelovaru, dne 13. srpnja 1909

Dano iz sjednice upravnog odbora županije bjelovarsko-križevačke.

Predsjednik kr. podžupan
Höcker, v. r.

Broj 935 I. o. / 1909.

Ovaj cienik temeljem §. 44. Nap. C. od godine 1881. odobren naredbom kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade za unutarnje poslove od 24. siječnja 1910. broj 723/12 ex 1909. time, da se ima upotrebljavati i za obračunavanje šumskih šteta, počinjenih u šumama imovne općine križevačke.

U Bjelovaru, dne 28. siječnja 1910.

Vladin povjerenik za imovnu
općinu križevačku:

Georgijević v. r.
veliki župan.

Po mjesnoj vrijednosti spadaju slijedeće šume imovne općine križevačke u drugi razred: Humac, Plemenština, Oštro brdo, Borovka, Hum, Stankovac, Brezina, Polom, Bukovina, Gradišće i Gunjak spadajuće šumariji u Sv. Ivanu-Žabnom; Suva Dišnica, Prolom, Ravna Kosa, Bjelevina, Rukavinska Kosa, Pudljikovac, Dumani, Stupovača, Kneževič Brdo, Plandište, Košara, Dišnica, Zanoga, Mala Dišnica, Zarepača, Voloder, Jezera, Martinska, Žlebine, Bukvik, Johovača, Bogaz, Popovača (Begovača), Paljevine i Baktalica spadajuće šumariji u Garešnici; Dugački Potok, Picaina, Pšenišće, Sječa, Krnjača, Mala Sječa, Klokočev jarak, Torine, Garjevica, Josipovača, Šimljanka, Matošev Jarak, Hlebčeva Kosa, Bjela Zemlja, Crni Jarak, Berečka Kosa, Krivajica, Crnilo, Gvozdenovača, Šimljanski Lug, Mali Jarak, Lužanjak, Srednje Brdo, Okrugli Jarak i Potok I. i II. spadajući šumariji u Ivanskoj.

(Nastavit će se).

Šumski pokusi u Ugarskoj.

Piše **M. Marinović, Máramarossziget.**

Šumarstvo novijega doba pokazuje jednu vrlo važnu pojavu: ono ne taji novi, moderni duh, koji nastoji da se otrese »vrludanja« i tjesnogrudnosti teorije i da šumarsku znanost postavi na realne temelje, stečene iskustvom.

Predstavljajući glavnicu, odbacuje šuma rentu. Dobar gospodar nastojati će, da mu se šuma rentira sa što većim postotkom, jer ako mu šuma daje malen postotak, a druga bi mu grana gospodarstva davala veći, drži on šumu na svoju štetu. No prije nego se odluči prijeći na drugu granu gospodarstva, tražit će on uzroke malenog rentiranja šumskog gospodarstva. Možda je krivnja na samoj upravi? Pa ako je činovnik kriv, je li kriv izravno ili neizravno? Može najpošteniji, najsavjesniji činovnik biti neizravno kriv malenom rentiranju šume. Krivnja leži izvan njegove osobe, jer on u najboljoj vjeri slijedi kriva načela, koja su postavljena od stanovitog kapaciteta šumarske literature.

Ako se ta načela ne temelje na prokušanim, vjerodostojnim podacima, koji su plod mnogih istraživanja, ostaju uvijek teo-

retska načela, koja treba skeptički gledati sve dotle, dok ih ne potvrdi praksa. »Sredstvo pak prakse jesu pokusi, a njihov cilj je istina«.

No dok tako zvane deduktivne ili a priori znanosti, izvode svoje zakone iz pojedinih experimenata, koji iziskuju više manje kratko vrijeme, prirodne znanosti slijedeći matematičku ili tkzv. statističku indukciju, izvode svoje zakone i pravila iz bezbrojnih opažanja, koja iziskuju većinom dulje vrijeme. Među tima znanostima zauzima šumarstvo jedno od najtežih mjesta. Dok kod drugih znanosti istraživalac većinom sam uživa plod svojih opažanja, šumar s velikim samoprijegorom radi za potomstvo, koje će možda u drugom svietlu gledati njegove prvobitne namjere. Desetak godina, možda i stoljeća proći će, dok sadanji šumski pomladak bude dospio dotle, da se iz njegovog rasta i promjena budu mogli za budućnost stvoriti vrijedni zaključci. No kako su veliki šum. pokusi po razmaku vremena, tako su veliki i po zamašaju. Ta tu se ne radi samo o probitku i napretku znanosti, nego i o povećanju vrijednosti i dohotka šume, čime se obogaćuje privatnik-šumoposjednik, a s njime i narod. Šumski pokusi imadu dakle veliku ulogu pri izboru i mijenjanju šumsko-gospodarstvenih načela, te uopće možemo reći: oni su temelj, na kojem će se podići moderna zgrada šumarske znanosti, a time postaju velik činbenik u nacijonalnoj ekonomiji čitavog naroda.

No dok pojedince ostaju više manje neopaženi i prikriveni, sustavno provedeni povećava im se važnost do prave vrijednosti. To sustavno provađanje šumskih pokusa obavlja se u šum. pokusnim postajama.

Zadaća ovih redaka bit će ta, da se prikaže cilj i svrha šumskih pokusa uopće, a zatim kratka povijest i ustrojenje pokusne postaje u Ugarskoj, te njezin dosadanji rad i uspjeh. Koliko znamo, ovo je pitanje kod nas uopće slabo poznato, pa se nadamo, da će zanimati naše stručne krugove tim više, što ug. pokusna postaja proteže svoje djelovanje i na Hrvatsku. poglavito pak na šume kr. šum. erara.

II.

U listu „Centrallblatt für das gesamte Forstwesen" pod natpisom »Das forstliche Versuchswesen« definira se cilj i svrha šumskih pokusa u kratko ovako: »Šumarstvo poput gospodarstva izlučuje posebna zemljišta s tom svrhom, da na njima znanstvenim i praktičnim pokusima potraži sredstva i načine, koji će povećati vrijednost i dohodak šume«.

Pravilnik kr. ug. šumskih pokusnih postaja određuje svrhu pokusa ovim riječima: »Osniva se pokusna postaja s tom svrhom, da pomoću pokusa i znanstvenih istraživanja rasvjetljuje praktična i znanstvena pitanja šumarstva.«

Kako ove definicije, tako su i teoretička pravila općenita. No čim počmemo šumarstvo dijeliti na pojedine njegove grane i u njihovom okviru tražiti direktivu za pojedine slučajeve, opažamo, da se sve više udaljujemo od općenitih pravila. Sve više i više izbijaju na površinu faktori, koji ravnaju šum. gospodarenje, vežući slučajeve zajedničkog smjera uz sve manje površine. Ti su faktori tlo i klima, a uz njih ne manje važan faktor su i osobitosti pojedine vrsti drveta. To su faktori, koji pokazuju svoju moć ne samo pri većim razlikama geografskih širina, nego se osjećaju više puta kod istog brijega pri raznim izvrženostima. Briga šumara je ta, da zahtjevima drveta u pogledu tih faktora bude udovoljeno. Za to mu pak ne mogu služiti općeniti, nego špecijalni pokusi obavljeni u njegovoj okolini. Osobito vrijedi to za sam uzgoj šuma, naročito za prve radnje u biljevištu. Obrađivanje i popravljanje tla u biljevištu, sijanje, uzgoj biljki, čuvanje od različitih nepogoda, sadnja — sve su to prvi koraci ali tako važni, da neznatna pogrješka i propust kod njih može imati odlučnih posljedica. Zatim dolaze važna pitanja dalnjeg uzgoja, od ovih naročito pitanje prorede i konačno najkorisniji način užitkovanja Nabačena ova pitanja, raspadajući se u sijaset drugih pitanja — sva su takova, da se za njih može izreći općenito načelo, koje ali pokazuje veću ili manju elastičnost prema posebnim prilikama zemalja, a unutar njih prema osobitim lokalnim prilikama.

Premda se dakle Njemačka i Francuska pozivaju na mnoge rezultate svojih pokusa, ipak osnivaju druge države svoje pokusne postaje, da općenita načela okušaju prema svojim posebnim prilikama. Moderno šumarstvo ne će da uzima načela i pravila iz susjednih zemalja, pa da ih samo onako upotrebljuje bez obzira na to, da li onim prilikama odgovara ili ne. Njegova je lozinka: ne oslanjati se na iskustva susjeda i na ukočenu teoriju, nego na svoja vlastita iskustva! A na tom putu služe mu putokazom šum. pokusi.

U Ugarskoj opaža se prvo veće zanimanje za šumske pokuse 1893. godine, kada ministarstvo za poljodjelstvo šalje Evgenija Vadasa u inozemstvo, da proučava ondje šumske pokuse. Iste godine objelodanjuje Vadas u listu Erdeszeti lapok kao plod svoga proučavanja, opširnu studiju o toj stvari i ujedno osnovu za uređenje madžarske postaje, s natpisom: »Organizirajmo madžarske šumske pokuse!«

Prošlo je par godina, dok je od prijedloga došlo do ostvarenja.

Naredbom br. 12.650 od 31. prosinca 1897. osniva tadanji ministar za poljodjelstvo J. Darányi kr. madž. šumske pokusne postaje.

Te se sastoje iz središnje na vis. školi za šumarstvo u Selmeczbányi (Ščavnica) i iz četiri vanjske na lugarskim školama u Királyhalmi, Görgény-szt.-imre, Liptóújváru i Vadászerdö.

Na čelu središnje postaje stoji profesor uzgoja šuma s adjunktom, a na vanjskim postajama ravnatelj lugarske škole s asistentom. Na uporabu stoje postajama u prvom redu školske šume i vrtovi, a onda sve erarske šume i biljevišta, na kojima se izlučuju posebni teritoriji za pokušališta.

Isto tako stoje na uporabu i svi laboratoriji raznih stolica za šumarstvo na vis. školi, a njezini profesori na zamolbu ravnatelja centrale, stoje istome također na pomoć.

Prema pravilniku imala bi postaja riješavati u prvom redu pitanja praktičnog šumarstva, a šumarsko-znanstvene pokuse

i istraživanja imala bi obavljati samo u toliko, u koliko su ista potrebna, da sa znanstvenog gledišta rasvijetle uspjehe praktičnih pokusa.

Prijegleda radi prikazat ćemo u kratko, koja su to jedna i druga pitanja, koja su predmet djelovanja jedne pokusne postaje*.

A. Šumsko-gospodarstveni pokusi.

I. Naravno i umjetno pošumljivanje.

a) u biljevištu.

1. Upliv potjecanja sjemena na razvoj biljke.
2. Upliv veličine i množine sjemena.
3. Mjere pokrivanja.
4. Pokrivanja različitom zemljom — na kakvoću i množinu mladica.
5. Ustanovljenje množine uporabivih biljka u slučaju potpunog sijanja i sijanja u redove (upliv daljine redova).
6. Uspoređivanje uspjeha sijanja kod različite dubljine tla i različitog položaja.
7. Upliv pokrivanja između redova s raznim materijalom.
8. Pokusi pospješenja klijavosti prije sijanja.
9. Upliv trave i korova na razvitak biljke.
10 Upliv vremena sijanja.
11. Pokusi školovanja, kod kojih se ima istraživati upliv različitih načina presađivanja, dobe biljki, vremena i razmaka.
12. Različiti načini pokrivanja tla za zaštitu biljki.

b) u šumi.

Imade se proučavati, kakav upliv imadu:

1. Razni načini obrađivanja tla na sijanje i sadnju.
2. Načini sječe na pomlađivanje.
3. Dodavanje bolje zemlje kod sadnje na razvoj biljke.
4. Uspoređujući pokusi s raznim načinima sadnje i sijanja (vrijeme sadnje i sijanja, udaljenost redova, množina sjemena kod raznih načina sijanja).

* Vidi Erdészeti lapok 1893.

5. Pokusi sa spravama za sijanje i sadnju.

6. Pokusi udomaćenja inozemnog (ekzotičnog) drveća i plemenitih vrba.

II. Proreda — razni načini prorede.

III. Kakav upliv ima sklop, a kakav više svietla u šumi na količinu i kakvoću drvne gromade.

IV. Upliv podrezivanja na prirast.

V. Kakav upliv ima kupljenje stelje i granja, nadalje pašarenje, drvarenje i međutimni poljodjelski užitci na prirast, oblik, drvnu gromadu i vrijednost pojedinih stabala i sastojina.

VI Koliko je sposobno koje drvo opirati se raznim kvaročincima iz carstva životinjskog.

VII. Vrijednost pojedinih vrsta određivanja drvne gromade i koji je način u praksi najpovjerljiviji.

VIII. Radi sastava prihodne križaljke za čistu visoku šumu ima se proučavati rast šuma na raznim mjestima i s različitim vrstima drveća.

IX. Rast mješovite šume.

X. Rast sitne (niske) šume.

XI. Određivanje obličnih brojeva glavnih vrsta drveća, koje se upravlja po raznim gospodarstvenim načinima.

XII. Način i vrijeme sječe; pokusi s trijeslovinom.

B) Šumsko-prirodoznanstveni pokusi.

a) Djelovanje tla i klime na razvoj drveta.

1. Istraživanje kamenja (dolnjeg tla).

2. Proces rastvaranja kamenja.

3. Analiza najbitnijih vrsta tla.

4. Proučavanje prirodnih svojstava raznih vrsta tla.

5. Kakav upliv ima stelja, mahovina i trava na prirodna svojstva tla.

6. Upliv obrađivanja tla na prirodna svojstva tla; pokus s umjetnim gnojivom.

7. Ustanovljivanje stupnja vlage u raznim vrstama tla (osobito za velike suše).

8. Upliv svietla, raznih vrsta tla, vlage i dubljine tla na rast biljke.

9. Upliv raznih rudnih tvari na razvitak biljki.

10 Kako djeluje tlo i klima, te način užitkovanja na nuzgredne užitke (šišarice, kora, smola).

11. Ustanovljenje međa vegetacije za pojedine vrsti drveta.

12. Phaenološka opažanja (kada drvo lista? cvate? itd.).

b) Pokusi na samom drvetu.

1. Kako djeluje tlo i klima, sklop, doba, vrijeme sječe, spremanje i uporaba na tehnička svojstva drveta.

2. Uzrok bolesti i pogrješaka drveća.

3. Entomološka opažanja. Tamanjenje škodljivih i raširenje korisnih kukaca.

4. Upliv vrućine, zime, vlage, pritiska snijega, inja, tuče, vjetra i munje na rast drveta i sastojina.

5. Sadržina pepela i vode u raznim dijelovima drveta.

6. Staloženje pričuvnog hraniva kod drveća, koje je oštećeno vanjskim utjecajem (kukci, tuča itd.).

7. Meteorološka opažanja u- i izvan šume. (Temperatura zraka, tla i drveta; množina uzdušne vlage i oborine; veličina isparivanja; naoblaka; munjevnost zraka).

Pokusi zadnje točke imadu služiti poglavito riješenju pitanja:

1. U kakovom razmjeru stoji vlaga zraka u šumi prema vlagi zraka golog tla u istoj visini? i

2. Kako i koliko djeluje šuma na podneblje okolice? ili oba pitanja ujedno »Šuma i oborina«.

Sva navedena pitanja i mnoga druga, koja se uz ova nameću sama po sebi, tako su mnogobrojna, da postaja nije mogla početi odmah s početka s riješavanjem svih tih pitanja. U prvom redu trebalo je pribaviti sva za rad potrebna sredstva, sprave, knjige i dr., a onda početi raditi i to postepeno.

U maju 1899. izlazi ispod tiska prva sveska ljetopisa postaja »Erdészeti kisérletek« i od onda izlazi godišnje u 2—4 sveska. Ti svesci nisu drugo, nego album rada postaja.

U njima se odrazuje svaki njihov kret, svaki dah. Zato će nam one služiti temeljem u prikazivanju dosadanjeg rada postaja.

III.

Prvi vanjski rad postaja karakteriše nastojanje, da se za pojedine pokuse izluče posebna zemljišta „pokušališta", u koliko pak takova postoje, nastoje ih centralizirati.

Takova pokušališta nalaze se već u 70-tim godinama*, na kojima se radi tiho, neopaženo. Čim se osnovala središnja postaja, javljaju se ovi tihi radnici iz zatišja sa stečenim iskustvima i daju ih postaji na raspolaganje.

Najbliže pokušalište osniva centrala u neposrednoj blizini Ščavnice u takozvanom Kišiblju. Podno visoškolske šume gradi se kuća za »opažanja«. Zanimivo je, da je na tom mjestu glasoviti botaničar Feistmantel u 30. godinama osnovao botanički vrt, u kojem se nalaze osobiti primjeri šumskog bora, među mnogim i raznim drvećem. Sve će ovo služiti centrali kod pokusa za uspoređivanje.

Tu u Kišiblju započinje prvi sustavni rad s meteorološkim opažanjima i radnjama u biljevištu. Meteorološka opažanja obavljaju se na najmodernijim strojevima. Osobito je vrijedan automatični anemometar. Automatska sprava postavljena je u kući za opažanja, dočim je vjetrnica na 100. m višem brijegu u udaljenosti od 300 m. na vrhu 18·5 m visoke piramide. Oboje spajaju žice od silicijevog bronca.

Opažanja na spravama se bilježe svaki dan u 7, 2 i 9 sati. U isto vrijeme započinju meteorološka opažanja i na vanjskim postajama.

U biljevištu pokušava se sa raznim vrstama sijanja i to raznim strojevima (Feketeova zaporna sijalica, Lotosov stroj itd.); s pokrivanjem biljki, ljeti protiv sunčane žege, zimi protiv smrzavanja. Premda je težište svih pokusa kod središnje postaje, ne zaostaju u radu ni vanjske postaje.

* Prema podacima g. Julija Rotha, adjunkta na sred. pokusnoj postaji u Ščavnici. Za dobrotu, što mi je neke podatke pružio, izričem mu srdačnu hvalu.

Prema provedbenoj osnovi, koju svake godine sastavlja središnja postaja, razdijeljeni su svi pod II. A. i B. navedeni pokusi tako, da se svaka postaja bavi s onim pitanjima, koja njezinoj klimi i tlu najbolje odgovaraju.

Osim postaja obavljaju razne pokuse u biljevištu i šum. uredi te šum. rediteljstva, kod kojih se većinom nalaze i vanjska pokušališta, koja redovito stoje pod ravnanjem središnje postaje.

Među prvim pitanjima, koja zanimaju postaje, jesu ona kvalitete sjemena. Sjeme istražuje isprva »Središnja poljodjelska postaja za istraživanje sjemena, no god. 1908. postaje središnja pokusna postaja ujedno i »Centralom za istraživanje šumskog sjemenja«.

(Nastavit će se).

Osobne vijesti.

Imenovanja — Njegovo ces. i kr. apoštolsko Veličanstvo blagoizvoljelo je previšnjim riešenjem od 22. travnja t. g. premilostivo imenovati naslovom i značajem ministarskog savjetnika providjenog kr. šumarskog ravnatelja Josipa Havasa, ministarskim savjetnikom.

Nj. ces. i kr. apoštolsko Veličanstvo blagoizvolilo kr. šumar. savjetnika Julia Kuzmu, imenovati kr. šumarskim nadsavjetnikom u VI. čin. raz.

Savezno sa imenovanjima u šumarstvu kod političke uprave, priopćena na strani 197. o. l. priobćujemo naknadno, da je i kr. kotarski šumar II. raz. Nikola Stiviđević, kod kr. kotarske oblasti u Gospiću, imenovan kr. kotarskim šumarom I. razreda.

Ban kraljevine Hrvatske, Slavonije i Dalmacije imenovao je: šumarske vježbenike Dušana Jasića kod II. banske imovne općine; Antuna Troppera i Antuna Levakovića kod brodske imovne općine; te Nikolu Grubića i Luku Šnajdera kod petrovaradinske imovne općine, šumarskim pristavima u XI. činov. razredu; te blagajničkog vježbenika Pavlu Petrovića kod petrovaradinske imovne općine, blagajničkim pristavom u XI činov. razredu.

Društvene vijesti.

Kao novi članovi I. r. pristupili su hrv.-slav. šumar društvu p. n. gg. Stjepan pl. Hankonyi, vlastelin šumar. nadzornik u Valpovu; Mihovil Pećina, šumar. vježbenik otoč. imov. općine; Franjo Živnustka nadšumar, Dragutin Kopp i Ladislav Šauer šumari; te Václav Strnad i Franjo Janal podšumari vlastelinstva Daruvar pl Tükory-a.

Zakoni i naredbe.

Naredba kr. zem. vlade, odjela za unutarnje poslove od 27. siečnja 1911. br. 61.615 ex 1910. o tamanjenju gusjenica u šumama.

Svim kr. županijskim oblastima i gospodarstvenim uredima imov. općina.

Povodom ovamo sa više strana stignuvših izvještajah o sušenju hrašća uslied u prošloj godini naglo nastupivše bolesti »medljike«, odpisuje se, da je kr zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove dala po stručnjacima iztražiti prave uzroke tomu sušenju hrašća, te je podjedno dobavila i mnienja o tomu od njekih uvaženih stručnih zavoda Sva prispjela mnienja slažu se u tom, da povod sušenja hrašća po okolnostima sudeć i po dosadanjem izkustvu nije medljika, nego da se to sušenje ima pripisati u prvom redu višegodišnjem obrstivanju hrastika po gusjenicama.

Da su se pako gusjenice u tolikoj mjeri razmnožati mogle, ne leži krivnja samo u vremenskim za razvoj gusjenica prikladnim prilikama, nego i u tomu, što se šumski organi za vremena nisu pobrinuli za točnu provedbu propisa § 51. šumskoga zakona od 3. prosinca 1852, te k tomu paragrafu izdanih naredaba o uništavanju gusjenica i sprečavanju njihova razvoja.

S razloga toga imadu se područni šumski organi najozbijnije opomenuti, da u buduće budno paze na razvijanje raznih po šume štetnih upliva, ter da ih za vremena znanošću utvrdjenima sredstvima odstrane ili barem njihovo pogubno djelovanje umanje.

Isto tako treba spomenute šumske organe upozoriti, da bi bilo u interesu znanosti poželjno, da se opažanja njihova o raznim zareznicima šumi škodljivima itd. do znanja stave u pravo vrieme kr. šumarskoj akademiji u Zagrebu u svrhu, da u slučaju potrebe uzmognu rečenoj šumarskoj akademiji dodieljeni stručnjaci praviti glede tih neprijatelja šumskih svoja znanstvena opažanja.

Glede pomladbe osušenih hrastovih površina kao i glede ukorišćivanja osušenoga drva imadu se po područnim organima staviti predlozi u obliku propisanih gojitbenih i sječnim osnova, ter iste redovitim putem razpraviti i provesti. Za bana: Chavrak v. r.

Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove u Zagrebu od 9. svibnja 1911. broj 19.514. glede pojednostavnjenja postupka kod izdanja dozvola za palenje vapnenica Izdana je na kr. županijske oblasti u Gospiću i Ogulinu, a glasi:

Pošto se je izpostavilo, da obavljanje očevida na licu mjesta po izaslaniku kr. kot. oblasti i šumarskom stručnjaku, u svrhu izdanja dozvole za palenje vapnenica prema toč. 4. naredbe kr. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove od 18. ožujka 1888. broj 26 662 ex 1887. prouzročava strankama nerazmjerno veliki trošak, usljed česa žiteljstvo neće vapnenice da pali, te stoga ne ima vapna za svoje kućne potrebe, obnalazi kr. zemaljska vlada, odjel za unutarnje poslove odrediti, da u slučajevima, gdje žitelji žele paliti omanje vapnenice od 2—3 metra promjera i 4—6 metara visine (6—9 nogu), a naročito onda, ako žele paliti vapno za svoju kućnu porabu a ne za trgovinu, imadu kr. kot. oblasti ovlastiti nadležno obćinsko poglavarstvo, da ono po svom izaslaniku i bližnjem lugaru očevid obavi na trošak stranke.

Samu dozvolu za palenje ima kao i do sada izdati nadležna kr. kotarska oblast na temelju zapisnika, koji se prigodom očevida sastaviti imade, a koji mora sadržavati mjesto, gdje će se vapnenica paliti i udaljenost iste od sgrada i inih upaljivih predmeta, zatim veličinu vapnenice i količinu za izpalenje iste potrebnog drva, kao i navod vlastnika od

kuda će za istu drva uzeti. Prisutni lugar ima u zapisniku izjaviti, da li će usljed pribavljanja drva za dotičnu vapnenicu nastati pogibelj oštećivanja čije šume.

U odnosnoj odluci, o kojoj se takodjer i dotični lugar, koji je očevidu prisustvovao, obavjestiti imade — mora stranki biti naznačeno, da vapnenicu smije tek onda zapaliti, kad se pred dotičnim lugarom izkaže, da je zakonitim načinom drvo za palenje pribavila i o tom od njega potvrdu dobila, kojom će se redarstvenim organima u slučaju potrebe imati izkazati.

Za bana: Chavrak v. r.

Knjižtvo.

Нов пројекат закона о шумама, са коментаром дра. Гјоке Ст. Јовановића. Прештампано из „Одјека". Београд 1911. Нова штампарија Давидовића. Мала 8⁰ са 210 страница. Циена непозната.

Geschäftsordnung für die Königl. Sächsische Staatsforstverwaltung einschl. der Forsteinrichtungsanstalt und der Forstakademie. I. Band. Verwaltung und Diensteinrichtung. Dresden. Druck von C. Heinrich. 1910. Preis 6 Mk.

U toj knjizi sadržani su svi propisi glede ovršivanja službe u državnoj šumskoj upravi Prvi odsjek sadržaje propise glede osobnih odnošaja (namještenje, prelaz u privatnu ili u državnu službu, vojničke dužnosti, plaće, službeni stanovi, putne i selitbene pristojbe, potpore, odlikovanja i t. d.); drugi odsjek sadržaje uredovni naputak (općenito, spisi, pismeni saobraćaj, promet poštom i željeznicom i t. d.); treći odsjek sadržaje ustanove o pravnoj naravi državnih šuma, (kupovanje i prodaja nekretnina, davanje u zakup zemljišta, tereti, gruntovnica i t. d) Konačno dolaze razni obrazci i jedan nacrt ormara za spise kod kotarskih šumarija.

Praktische Forsteinrichtung Von Leopold Hufnagel, Zentralgüterdirektor in Wlaschim, Böhmen, 8⁰, 99 strana, 1911. U vlastitoj nakladi pisca Cijena K 3 60.

Pisac daje izvrstnu uputu za praktičnu provedbu svih radova kod izradbe gospodarstvene osnove, te precizno i jasno raspravlja o svemu, što je važno osobito za onakovoga šumara, koji je tek početnik u izradbi osnova, te koji će u toj knjižici naći pregledno opisan slied i način, kojim se pojedini uredjajni radovi obaviti imadu. S toga ovu vanredno praktičnu knjižicu preporučamo osobito svim onim našim šumarima, koji se uredjajnim poslovima baviti moraju.

Različite vijesti.

Zagrebačka šumarska akademija i državna šumska uprava u Hrvatskoj pred zajedničkim hrv.-ugar. saborom.

Prema N N je narodni zastupnik g. dr Vladimir Turković u sjednici rečenoga sabora na 28. travnja t. g u smislu rezolueije, što ju je hrvatska de'egacija primila u zagrebačkoj konferenci, iznesao zahtjeve i želje Hrvatske na području ministarstva za poljodjelstvo. Govornik je zahtjevao da se šumski uredi na Sušaku i u Vinkovcima podrede šumarskom ravnateljstvu u Zagrebu, a ne kao što su dosele bili podredjeni izravno ministarstvu za poljodjelstvo u Budimpešti. Glede šumske uprave prigovorio

je, što njeki šumski uredi u Hrvatskoj ureduju magjarski, te je tražio da se ureduje isključivo hrvatski; nadalje da se kod drž. šumske uprave grieši napose u tomu, da se na hrvatskom području zapostavljaju domaći sinovi, dok bi se prema ustanovama državopravne nagodbe morali namještati isključivo naši domaći sinovi. Glede zagrebačke šumarske akademije zahtjevao je potpuno izjednačenje ispita položenih na toj akademiji sa onima, položenima na šumarsko rudarskoj visokoj školi u Ščavnici (t. j. reciprocitet tih dviju akademija); nadalje da se priznadu u Zagrebu položeni državni ispiti osposobljujući za samostalno vodjenje šumskoga gospodarstva; te konačno da se kod zajedničkih drž. šumskih ureda na području Hrvatske namještaju hrvatski akademičari.

Na spomenute zahtjeve osvrnuo se je kr. ug. ministar za poljodjelstvo Nj. P. grof Serényi u sjednici zajedničkog sabora od 6. svibnja t. g., te izjavio sliedeće: „G. zastupnik dr. Turković zatražio je, da se zagrebačka šumarska akademija izjednači sa šumarsko-rudarskom visokom školom u Ščavnici. Ja držim ovaj zahtjev potpunoma opravdanim, pak sam u tom pogledu već izdao shodne naredbe. Što se medjutim tiče zahtjeva glede polaganja državnih ispita (tu su mišljeni oni, koji osposobljuju za samostalno vodjenje šum. gospodarstva), ja ne mogu odustati od toga, da se državni šumarski ispiti polažu samo u Budimpešti, jer to iziskuje kvalifikacijoni zakon. Gospodin je zastupnik nadalje pripomenuo, da su kod njekih šumskih ureda u Hrvatskoj namješteni činovnici, koji ne umiju hrvatski. Meni o tomu nije ništa poznato, no imade li odista takovih činovnika, nema sumnje da se mora doskočiti tomu zlu. Ja se strogo držim zakona, pak će se u Hrvatskoj, u skladu sa zakonom, kod šumskih ureda namještati samo takovi činovnici, koji su potpuno vješti hrvatskomu jeziku.“

Pitanje o reciprocitetu zagrebačke šumarske akademije sa onom u Ščavnici, je medjutim definitivno i povoljno riešeno. Kr. ug. ministarstvo za poljodjelstvo obavjestilo je naime svojim dopisom od 25. travnja t. g. broj 17.575/I. B-3 ex 1910. kr. hrv. slav. dalm. zemaljsku vladu, odiel za bogoštovlje i nastavu u Zagrebu i rektorat visoke rudarsko šumarske škole u Ščavnici, da se nauci svršeni u kr. šumarskoj akademiji u Zagrebu priznaju ravnopravnima naucima svršenim u šumarsko-inžinirskom stručnom tečaju visoke škole u Ščavnici, te da se uslied toga potpuno apsolviranje zagrebačke šumarske akademije, u pogledu stećene zakonite šumarske kvalifikacije, smatra istovriednim sa potpunim apsolviranjem rečenoga tečaja u Ščavnici.

Time je apsolventima zagrebačke šumarske akademije sada potpunoma otvoren put ne samo u državne šumarske službe u Hrvatskoj, nego i one u Bosni i Hercegovini.

Glede priznanja pako u Zagrebu položenih državnih ispita osposobljujućih za samostalno vodjenje šumskoga gospodarstva, pišu N. N. od 8. svibnja t. g. sliedeće.

No glede državnog ispita, kojim se postizava kvalifikacija za samostalno gospodarenje šumama, pozivlje se ministar na zakon, prema kojem se imade taj ispit polagati pred organima ministarstva.

Iz ovoga zaključuje njeka štampa, da će na taj način našim sinovima opet biti onemogućen pristup u državnu šumarsku službu, pa da je izjednačenje naše šumarske akademije sa ščavničkim tečajem prema

tome samo akademske, a ne i praktične vriednosti. U tom imadu naši kolege krivo, sve kad bi i stajalo, da je još uviek onemogućen domaćim našim sinovima pristup u državnu šumarsku službu kod nas. I u tom naime slučaju ne bi izjednačenje naše akademije sa ščavničkom bilo tek od »akademske vriednosti«, jer je ovim izjednačenjem našim šumarskim apsolventima omogućeno namještenje u Bosni, gdje su ih do sada odbijali, jer se šumarskoj akademiji zagrebačkoj nije priznavala jednakost sa ščavničkim učilištem. Ovo bi izjednačenje imalo dakle veliku praktičnu vriednost i onda, kad bi stajalo, da je još uviek onemogućen našim sinovima pristup u državnu šumarsku službu. No ni to ne stoji. Izjednačenjem priznaje se našim apsolventima podpuna kvalifikacija za prihvat u državnu službu, pa njihovom namještenju sada ne stoji ništa na putu, dok prije uopće nisu mogli biti namješteni drugi, nego oni, koji su svršili ščavnički tečaj. Državni ispit pako, kojim se postizava kvalifikacija za samostalno gospodarenje šumama, ne stoji ni u kakvom savezu s pitanjem akademske kvalifikacije potrebne za namještenje, već se dapače polaže i može polagati tek nakon dvogodišnje prakse, dakle nakon dvije godine faktičnog službovanja Taj ispit imadu da polažu jednako i apsolventi ščavničkog tečaja, koji se nalaze u državnoj službi kao i apsolventi naše akademije, koji će sada moći biti primljeni u državnu službu. I tu dakle postoji podpuno ravnopravan položaj izmedju naših i ščavničkih apsolvenata, no poteškoća je u tom, što se ovaj upravni ispit imade polagati u Budimpešti, a naši apsolventi nisu vješti magjarskom jeziku, niti su dužni taj jezik znati.

Za to je hrvatska delegacija tražila, da se prizna valjanost državnog ispita, što ga polažu autonomni naši šumari kod hrvatske vlade, i za državne šumare. No ministar se je pozvao na zakon, koji propisuje, da se taj ispit imade polagati pred organima ministarstva Mi sada ne možemo poreći, da ministar imade formalno pravo, jer stoji na stanovištu zakona. No ne može se opet poreći, da je ovo stanje po nas nepravedno, kad naši šumari ne znadu magjarski i ne moraju znati, kad je službeni jezik isključivo hrvatski. Ako dakle zakon propisuje, da se državni ispit imade polagati pred organima ministarstva, onda bi bilo pravedno i u duhu nagodbenog zakona, prema kojem je i za organe ministarstva za Hrvatsku uredovni jezik hrvatski, da se za hrvatske kandidate složi hrvatska ispitna komisija u Zagrebu. Moglo bi se doduše reći i do sad se je tako govorilo, da je hrvatskih kandidata tako malo da se rad njih ne može ustrojiti posebno povjerenstvo, no to je moglo vrieditи samo dotle, dok apsolventi naše akademije uopće nisu mogli biti primani u državnu službu, pa nisu mogli imati ni prilike, ni potrebe, da se podvrgnu državnom ispitu pred povjerenstvom ministarstva No sada je ustrojenje povjerenstva s hrvatskim ispitnim jezikom potrebno upravo za to, jer je izjednačenjem naše akademije sa ščavničkom, omogućeno, da se veći broj naših šumara posveti državnoj službi. Nuždno je to tim više, što se samo na taj način može podpuno udovoljiti §. 46 nagodbe, kao i ustanovama glede službenog jezika na hrvatskom teritoriju, koje je ministar obećao strogo obdržavati. Ne radi se naime samo o tom, da se u Hrvatskoj namještaju osobe, koje su vješte hrvatskomu jeziku, već o tom, da te osobe budu i domaći sinovi. Pitanje je tu ne samo jezičnog prava, već i kruha, koje §. 46. na-

godbe jasno uredjeno. Za to se mi nadamo, da će se i glede državnog ispita postići pravedan sporazum, kako je glede akademije postignut.

Iz društva gospodarskih i šumarskih činovnika Hrvatske i Slavonije. Ovogodišnja glavna skupština ovoga društva biti će sazvana za dan 28. i 29. lipnja u Našice. U programu će biti strukovna predavanja iz gospodarstva i šumarstva, a onda razgledavanje poučnijih objekata na velikom vlastelinstvu bivšega bana dra. Teodora grofa Pejacsevicha. Već se sada čine pripreme za ovu skupštinu.

Izkaz uplaćene članarine I. razreda i upisnina, zatim podupirajućih prinosa, te pretplatnina za Šumarski list u razdobju od 1. siečnja do 15. svibnja 1911. U ime dužne i tekuće članarine I. razr i upisnine uplatiše: Abramović Nikola 10 K, Adamek Ladislav 10 K, Agić pl. Oskar 10 K, Althaler Franjo 10 K, Baličević Ante 5 K, Basara Teodor 10 K, Bauer Vjekoslav 10 K, Bona pl Marino 10 K, Biondić Josip 10 K, Brosig Ljudevit 10 K, Brosig Rudolf 10 K, Bubanj Vjekoslav 10 K, Brausil Makso 5 K Bönel Julio 10 K, Begna Hinko 20 K, Boor Dragutin 10 K, Brnjas Dragutin 10 K, Brandstetter Julio 10 K, Bican Josip 13 K, Benak Vinko 10 K, Bezuk Gjuro 30 K, Cesarić Gjuro 10 K, Crnadak Milan 10 K, Čop Andrija 10 K, Čmelik Vilim 10 K, Deml Slavoljub 10 K, Dojković Vilim 10 K, Drenovac Svetozar 10 K, Fischbach Robert 10 K, Fettvadjieff Minko 9 K, Franješ Juraj 10 K, Fay Josip 10 K, Gettvert Andrija 20 K, Gröger Fran 10 K, Gürlh Dragutin 20 K, Grünwald Josip (Varaždin) 20 K, Grdinić Matija 10 K, Grozdanić Milan 10 K, Hohoss Ivan 5 K, Hanika Ivan 10 K, Havliček Aleksander 20 K, Haydu pl Rudolf 2 K 50 fil., Hantich Franjo 10 K Hofner Josip 10 k, Hankonyi pl. Stjepan 12 K, Ivanoff Penju 10 K, Jakopec Josip 10 K, Jerbić Ivan 10 K, Janussek Stjepan 5 K, Jovanovac Antun 5 K, Kade žavek Leo 10 K, Kayser pl Šandor 2 K 50 fil, Köröskenyi pl. Šandor 10 K, Kosović Bogoslav 10 K. Kern Ante 10 K, Kovačević Gavro 10 K Krajnyak Ivan 10 K, Kuzma Julio 10 K, Kundrat Emil 5 K, Kos Milan 10 K, Kocourek Emanuel 10 K, Kopf Stjepan 22 K, Lasman Dragutin 10 K, Lahner Dragutin 5 K, Langhoffer Dr. August 10 K Lach Gustav 10 K, Lajer pl. Šandor 5 K, Ljuština Mihajlo 10 K, Magjarević Ivan 10 K, Matizović Dragutin 10 K, Maraković Rudolf 10 K, Maslek Mile 10 K, Melcsicky pl. Pavao 5 K, Markulin Ivan 10 K, Mifka Krešimir 10 K, Marton Gjuro 5 K, Masztics Gustav 5 K, Majstorović Ivan 10 K, Malčić Vatroslav 10 K, Mladenoff Belčov 10 K, Manojlović Petar 10 K, Müller Gjuro 10 K, Nagy Vinko 10 K. Nikolašević Julio 10 K, Nenadić Dr. Gjuro 20 K, Perc Aleksander 10 K, Petrović Stevan 10 K, Polaček Dragutin 10 K, Potočnjak Venceslav 10 K, Pleško Bartol 10 K, Prstec Milan 10 K, Perc Vilim 10 K, Pichler Milan 10 K, Piršić Vilim 10 K, Popoff Hristo D. 10 K Pećina Mihovil 2 K, Rosmanith Albert 5 K, Rukavina pl. Jure 10 K, Rukavina Josip 10 K, Ružička August 5 K, Rohr Petar 10 K, Sablić Rudolf 10 K, Sever Dioniz 5 K, Szentgyörgyi Ljudevit 10 K, Stromszky Ladislav 5 K, Steller Dragutin 5 K, Štipčić Filip 10 K, Šimić Stjepan 10 K, Seidel Oskar 10 K, Sóska Julius 10 K Šustić Josip 10 K, Tölg Vilim 10 K, Thuransky pl. Bela 5 K, Tropper Ivan 10 K, Trötzer Dragutin 20 K, Tordony Emil 5 K, Turkalj Zlatan 10 K, Ulreich Gyula 10 K, Vac Gašo 4 K 50 fil., Vidale Jaromir 10 K,

Všetečka Vojtjeh 10 K, Vlahović Ilija 10 K, Vučković Vaso Dr. 10 K, Weiner Milan 10 K, Vlatković Petar 2 K, Zajc pl. Karmelo 10 K, Zezulka Ivan 10 K, Zobundjija Milan 10 K, Žerdik Lambert 10 K, Žibrat Milan 15 K, Živanović Živko 20 K, Živnoustka Olda 12 K.

U ime podupirajućeg prinosa uplatiše: Eltz grof Dragutin 50 K, vlastelinstvo kneza Odescalchia 20 K; imovne općine: brodska 400 K, gjurgjevačka 400 K, križevačka 200 K, gradiška 400 K, petrovaradinska 100 K, I. banska 50 K, II. banska 80 K, slunjska 50 K, otočka 100 K, ogulinska 50 K, kr. i slob. gradovi: Zagreb 20 K, Osiek 20 K, Varaždin 20 K, Križevac 20 K, Karlovac 20 K, Petrinja 20 K, Požega 20 K.

U ime pretplatnine za Šumarski list: Kr. šumarsko ravnateljstvo u Zagrebu za 16 područnih šumarija 160 K. Kr. nadšumarski ured u Vinkovcima za sebe i 9 područnih šumarija 100 K. Kr. gospodarsko učilište u Križevcima 12 K. Uprava vlastelinstva Slavetić 12 K. Šumarski odjel zemalj. vlade u Sarajevu 12 K. Kr. ugar. ministarstvo za poljodjelstvo u Budimpešti 12 K. Kr. šumarski ured na Sušaku 10 K. Sveukupno 3674 K 50 fil. slovi: tri hiljade šest stotina sedamdeset i četiri krune 50 fil.

Szentgyörgyi v. r.
blagajnik.

Trgovina drvom.

Uspjesi dražbenih prodaja stabala bili su sliedeći:

1. Kod dražbe obdržavane kod kr. kotarske oblasti u Pisarovini na 5 travnja t. g. je

a) 1.000 hrastovih stabala z. z. Hotnja, procjenjenih na 46.000 K, te 400 hrastovih stabala z. z. Štefanki lievi, procjenjenih na 11.672 K 10 fil., ostalo neprodano;

b) 1.000 hrastovih stabala z. z. Hruševac dol., procjenjenih na 29 972 K, dostala je tvrdka Bachrach i Krachforst iz Siska za 40.350 K; i

c) 2.000 bukovih stabala takodjer z. z. Hruševac dol., procjenjenih na 10-904 K 11 fil, dostao je U. Turćich iz Siska za iznos od 1 .000 K

2. Kod dražbe obdržavane na 2. svibnja t g. kod kr. kotarske oblasti na Sušaku, je 526 jelovih stabala z. z. Hreljin—Ružićselo, procjenjenih na 21.548 K 50 fil., dostao Jakov Pleše iz Lokava za 21.550 K.

3. Kod dražbe obdržavane na 2. svibnja t g. kod kr. kotarske oblasti u Cirkvenici je od 465 jelovih stabala z. z. Bribir, razdjeljenih u 9 skupina, prodano samo 150 stabala. Ta stabla bila su procijenjena na 2,757 K 90 fil., a dostao ih je Nikola Katnić iz Cirkvenice za 2 768 K 08 fil

4. Dražba vrhu 1.993 jelovih i 4 javorova stabla u šumi z. z. Novi—Zagon procjenjenih na 45.396 K 61 fil, koja je kod kr. kotarske oblasti u Cirkvenici obdržavana na 6. svibnja t g., bila je bezuspješna.

Uredjuje kr. šum. nadzornik **Ante Kern**. Tiskara **C. Albrecht**, Zagreb.

Dopisnica uredništva.

Zem. ug. šum. društvu u B. — Adresu smo nadopunili prema Vašoj želji.

P. n. gg Gj. C. u O.; kr. šum. rav. u Z.; kr. kot. obl. u P.; A. K. u C.; A. J. u F. Najliepša hvala na priposlanim vjestima.

P. n. g. B. P. u K. — Zahvaljujemo na priposlanom, upotriebiti ćemo čim prije.

Оглас.

За саставак шумско-господарствене основе манастира Гомирја, као и за прераду основе манастира Пакре траже се прописно квалификовани стручњаци, који би се овога посла могли примити.

Манастир Гомирје има око 400 јитара шуме већином црногорица у самом месту Гомирју, затим око 100 јутара у селу Јасенак (од Огулина 25 клм. удаљено.)

Манастир Пакра (з. п. и жељезинца Сирач, између Пакраца и Дарувару) има 800 јутара храстове и букове шуме.

Они који су ради да тај посао преузму, нека своје понуде пошаљу најзад до 20. јунија 1911. по новом шумарском званју у Карловцима (Срем) у то нека ставе понуду по јутру. Основа мора бити у два равногласна примерка према напутку од 1903. број 23152 састављена те потписаном званју готова најзад до 30. октобра 1911 предана.

у Карловцима 8. маја 1911.

срп. нар. црквн. шумарско звање.

Broj 3038/1911.

Natječaj.

U području imovne općine gjurgjevačke ima se temeljem zaključka gospodarstvenog odbora od 3. travnja 1911. toč. 16. odobrenog naredbom visoke kr zemaljske vlade od 3/V. 1911. broj 23430 popuniti ispražnjeno mjesto šumarskoga vježbenika sa godišnjom pripomoći od 1000 K. (jedne hiljade kruna), putnim paušalom umjesto kilometrine 500 K, te sa pravom zaračunavanja stegnutih dnevnica za vanjsko službovanje po postojećih propisih.

Natjecatelji imadu svoje propisno biljegovane molbe, obložene:

1. krstnim listom,
2. svjedočbom o svršenim naucima na kr. šumarskoj akademiji u Zagrebu ili inom višom šumarskom učilištu,
3. svjedočbom općinskog poglavarstva o vladanju i eventualno
4. svjedočbom o dosadanjem službovanju predložiti podpisanom gospodarstvenom uredu do uključivo dne 15. srpnja t. g.

U Belovaru, dne 14. svibnja 1911.

Šumsko-gospodarstveni ured imovne općine gjurgjevačke.

SADRŽAJ.

Strana

Križevačka imovna općina u slovu i broju. (Socijalno-ekonomska monografija). Piše B. (Nastavak) . . . . . 221—226
Šumski pokusi u Ugarskoj. P. Marinović, Máramarossziget. . 226—234
Osobne vijesti: Imenovanja 234
Društvene vijesti: Kao novi članovi I. r. pristupili su hrv.-slav. šumar. društvu 234
Zakoni i naredbe: Naredba kr. zem vlade, odjela za unutarnje poslove od 27. siečnja 1911. br. 61 615 ex 1910. o tamanjenju gusjenica u šumama. — Naredba kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutarnje poslove u Zagrebu od 9. svibnja 1911, broj 19.514, glede pojednostavnjenja postupka kod izdanja dozvola za palenje vapnenica. . . . . 234—236
Knjižtvo 236
Različite vijesti: Zagrebačka šumarska akademija i državna šumska uprava u Hrvatskoj pred zajedničkim hrv.-ugar. saborom. — Iz društva gospodarskih i šumarskih činovnika Hrvatske i Slavonije. — Izkaz uplaćene članarine I. razreda i upisnine, zatim podupirajućih prinosa, te pretplatnine za Šumarski list u razdobju od 1. siečnja do 15. svibnja 1911. . . . . 236—240
Trgovina drvom 240

☛ Upozorujemo cijenjene čitatelje na priležeći oglas V. J. Havličeka i brata, Lázně Poděbrady.